

השוחט צריך שיתן עפר למטה ועפר למעלה

נתינת עפר אל תוך הכלי

כיסו הדם בעפר מלמעלה

דם הניתז ושעל הסכין חייב לכסות

דם שעל הסכין גוררו – להלכה אם יש דם אחר הראוי למצות
כיסוי אין צורך לגרור את הדם שעל הסכין.

כיסוי הדם (נוהג בחולין ולא בקדשים)

א. השוחט חיה או עוף צריך לכסות את דמם בברכה.

ב. אינו חייב לכסות את הדם אלא בחיה ועוף הראויים לאכילה¹³⁹, הלכך לא יכסה את דם החיה עד אחר בדיקת הריאה, ואם נמצאת כשירה מברך¹⁴⁰ בא"י אמ"ה אקב"ו על כיסוי דם בעפר,¹⁴¹ ומכסה מיד.

ג. אם נמצאו החיה או העוף ספק טריפה, וכן אם נמצאת הסכין פגומה אחר השחיטה (ויש ספק אם נפגמה בעור ושחט בסכין פגומה או שנפגמה במפרקת אחר גמר השחיטה) דעת השו"ע (כח, ב) שמכסה בלא ברכה, ודעת הב"ח שאם נמצאת הסכין פגומה אי"צ לכסות וראה הערה¹⁴², אמנם דבר שמעיקר הדין כשר הוא אלא שאנו מחמירים בו שלא לאכלו, צריך לכסות בברכה.¹⁴³

ד. אפי" שוחט מאה חיות ועופות, יכול לשחטן במקום אחד ואחר כך יכסה הדם בברכה בכיסוי אחד.

ה. אין מכסין אלא בעפר הראוי לזרוע בו ולהצמיח, ולא בעפר המדבר¹⁴⁴, וכן כל דבר שראוי לזרוע בו ולהצמיח נתרבה מקרא, וכן כל דבר הקרוי עפר (כגון אפר שריפה או זהב שחוק) מכסין בו אע"פ שאינו מצמיח¹⁴⁵, ואין מכסין במתונתא (אדמה לחה שאם בא לכתשה היא נדבקת ונגבלת) שצריכים עפר הראוי להפרד ולהמנות, כלשון הכתוב מי מנה עפר יעקב, ולכך כל דבר הראוי לכסות בו אם באו עליו מים אין מכסין בו.¹⁴⁶

ו. הדם צריך להיות מכוסה בעפר הן מלמטה והן מלמעלה¹⁴⁷, הלכך השוחט צריך לשחוט מעל גבי עפר הראוי לכיסוי, וי"א שאם היה שם העפר מתחילה והוא לא נתנו שם, צריך להזמינו בפה לשם כיסוי¹⁴⁸, שאל"כ נמצא שאינו עושה שום פעולה בעפר התחתון¹⁴⁹, וצריך לחוש לדבריהם כיוון שהוא ספק דאורייתא.¹⁵⁰

נתינת עפר אל תוך הכלי

73

שחיטת העוף

74

הדם נשפך על גבי העפר

75

הדם נשפך על גבי העפר

76

78

77

ניתן לראות כיצד העוף מפרסס כמה דקות אחר מעשה השחיטה ואחרי שיצא כל דמו

כיסו הדם בעפר מלמעלה

ז. עבר ושחט שלא ע"ג עפר, צריך לגרור את הדם וליתנו ע"ג עפר, ואם אינו יכול לגררו יכסה עכ"פ מלמעלה, דאין הכיסוי שלמטה מעכב את הכיסוי שלמעלה.¹⁵¹

ח. מכסה את הדם בעפר בידו או ע"י איזה כלי (וכתב הב"ח שנהגו לכסות בקת הסכין ששחט בו כלשון הכתוב ושפך וכסה, במה ששפך יכסה), ואינו צריך לכסות את כל הדם, ומספיק שיכסה מקצתו וראה הערה.¹⁵²

ט. המכסה את הדם כדין, ובאה הרוח וגילתה אותו פטור מלכסותו שנית, ואם עדיין לא כיסה ובאה הרוח וכיסתה פטור מלכסות¹⁵³, אלא שאם חזר ונתגלה חייב לכסותו לפי שעדיין לא קיים את המצוה.¹⁵⁴

י. השוחט ונבלע הדם בקרקע, אם עדיין רושם הדם ניכר חייב לכסות.

יא. הרוצה לשחוט חיה או עוף ואין לו עפר לכסות, לא ישחוט.¹⁵⁵

יב. מצות הכיסוי מוטלת על השוחט, שהוא קודם לכל איש ישראל, ואם לא כיסה השוחט מצוה על כל ישראל לכסות, ואם קדם אחר וכיסה בלא דעת השוחט חייב ליתן לו י' זהובים (אלא שאין מגבין קנס זה בזה"ז), ואם רצה השוחט לכבד אדם אחר לקיים את מצות הכיסוי נחלקו בזה האחרונים אם רשאי לעשות כן.¹⁵⁶

יג. עבר ולא כיסה, השחיטה כשירה והבשר מותר באכילה¹⁵⁷ וכתבו האחרונים שאם השוחט פרוץ בזה יש לקנוס ולאסור עליו את הבשר.

חולין נז, א מכניס ידו לפנים ובודק - הכנסת האצבע אל תוך חלל הפה ודחיקת האצבע בכח על מנת לבדוק אם יבצבץ המוח לחוץ מה שיעיד על קיומו של נקב בקרום המוח ויהיה העוף טרף.

חולין נז, א יש לו וישנה כעלה של וורד בין אגפים - ניתן לראות את ריאת העוף ואת מקומה על גבי צלעות העוף העוטפות את הריאה ומגינות עליה.

דם שעל הסכין גוררו - להלכה אם יש דם אחר הראוי למצות כיסוי אין צורך לגרור את הדם שעל הסכין.